

La muntanya

No hi ha dubte que *mont* és un mot ben català: el trobem profusament representat en la nostra toponímia, no únicament en noms de muntanya, com *Montseny*, *Montserrat*, *Montserrat*, *Montsec*, *Montnegre*, etc., sinó també en noms d'altres accidents geogràfics, com el riu i les gorges de *Montdonyí*, molt especialment, de nuclis urbans i edificacions: *Montcada*, *Montblanc*, *Mont-roig*, *Montfalcó*, *Montcoriès*, *Montpalau*, etc. En alguns casos no es presenta com el primer component d'un nom compost sinó com un element separat que fa de determinatiu: *Sant Miquel del Mont*, *Sant Julià del Mont*, *la Mare de Déu del Mont*, etc. Però, malgrat aquesta abundant representació en la toponímia, *mont* és avui, com a nom comú, un mot desuet, totalment abandonat pel parlar popular i amb prou feines usat en el llenguatge literari, fet que no deixen d'assenyalar tots els diccionaris. Fins i tot en els textos antics, tal com ens informa el Diccionari Alcover-Moll, s'usa sovint acompanyant noms de lloc.

Ens sobta, per tant, de sorprendre l'ús d'aquest mot, repetim, com a nom comú, en el llenguatge de la informació, més concretament, en els programes radiofònics informatius, quan ens donen compte, per exemple, que s'ha declarat un incendi forestal en determinats monts. La causa de la insòlita utilització d'aquest mot, però, sembla ben clara: la traducció a corre-cuita, improvisada i, per tant, excessivament fidel, de despatxos informatius del castellà. Efectivament: en aquesta

llengua, el mot corresponent, «monte», s'usa normalment, en tots els nivells del llenguatge, tant en l'expressió popular com en la llengua literària i, encara, molt especialment, administrativa. Però deixant de banda alguns casos específics d'aquesta darrera modalitat, que poden presentar potser una traducció problemàtica, es pot dir que aquest mot del castellà es pot i s'ha de traduir sempre per *muntanya*, d'acord amb un ús avui universal en català que no coneix vacil·lacions sinó quan hom es veu subjecte a la influència directa i pertorbadora del model foraster. Amb el nom *muntanya* tant designem una elevació del terreny que destaca del terreny circumdant, que forma un accident geogràfic perfectament definit i distingit amb un nom propi, com, d'una manera més genèrica, la part muntanyosa d'una contrada, per oposició a la plana.

I els exemples que podríem aduir de l'ús d'aquest mot són, certament, il·limitats. En el llenguatge popular, com *anar a muntanya* (o *a la muntanya*), *passar un dia a la muntanya*, *viure a muntanya*, *ésser de muntanya*; en les cançons tradicionals i en els goigs, com *Muntanyes del Canigó*, *Muntanyes regalades*, *Perquè en tan fredes muntanyes...*; i en tots els nostres poetes i escriptors: *Les muntanyes* (Maragall), *La muntanya d'ametistes* (Guerau de Liost), *Allí dalt de la muntanya, tot el bé de Déu hi tiné...* (Carner), etc.